

Feministiska rörelser - ett tecken i tiden

Feminism som begrepp har funnits väldigt länge och har haft olika uttrycksformer och innehåll under olika tider. De senaste femtio åren har det blivit alltmer aktuellt i samhällsdebatten och har fullkomligt exploderat det senaste året mycket på grund av den så kallade Metoo-rörelsen. Men vad står begreppet feminism för och hur entydigt är det?

”Feminism är en samling rörelser och ideologier vars målsättning är att kvinnor ska ha samma rättigheter, möjligheter och skyldigheter som män och där feminismen verkar för kvinnors politiska, ekonomiska och sociala rättigheter. Vissa av rörelsens rötter kan spåras till 1700-talet och har sedan dess funnits i en rad olika gestalter. Fram till början av 1900-talet användes begreppen kvinnorrörelsen eller kvinnorrättsrörelsen. Ordet *feminist* var ursprungligen ett nedsättande uttryck för att beskriva kvinnor som inte anpassade sitt beteende till rådande könsnormer. Ordet användes även om kvinnliga egenskaper hos män. Benämningen togs dock över av kvinnorrörelsen vid den internationella kvinnokonferensen i Paris 1892. Från ursprunget i upplysningstidens frihetstankar och den franska revolutionen har feminismen vuxit till att idag bli en betydande politisk ideologi.” (Wikipedia, *Feminism*).

En sekulär/individualistisk feminism

Precis som i politiken, med olika ideologier, så finns det två stora feministiska inriktningar, man talar om likhetsfeminism och särartsfeminism. Likhetsfeminism har den grundtanken att män och kvinnor i grund och botten är lika, har samma möjligheter och samma framtidsutsikter. Men man menar inte att alla ska tänka och bete sig exakt likadant, alla egenskaper som en människa utvecklar är helt individuella. Här är målet att erkänna könsrollerna som konstruktioner, att få ett jämlikt samhälle och framför allt att våra livssituationer ska vara oberoende från könstillhörigheten. Det handlar även om att utvecklas som människa, att få sina ”kvinnliga” och ”manliga” sidor att bli starkare, att växa.

Särartsfeminism tror på att män och kvinnor inte alls har något gemensamt i grund och botten. De skillnader som finns beror på könshormoner och medfödda gener. Det betyder att vi har olika beteenden, beroende på det biologiska könet. Vi är som vi är på grund av naturen, inte på grund av kulturen eller samhället (uppväxtmiljö, social uppfostran m.m.). Denna inriktning inom feminismen har som största mål att lyfta fram kvinnan.

På 1970-talet utgjordes feminismens förkämpar i Sverige av en ”märklig grupp kvinnor” som många menade ville förstöra relationen mellan könen. Man talade om en könsmaktsordning, med mannens företräde framför kvinnan i alla situationer, något som skulle bekämpas. Den bilden har delvis förändrats under de senaste tio åren i Sverige med ett feministiskt parti, Feministiskt initiativ (Fi), en vänster-regering som kallar sig feministisk, och en ung generation där även män säger sig vara feminister.

Genusvetaren Lena Gemzöe säger till Metro (2017-03-08): *”Naturligtvis omfamnar inte alla samma politiska ideologi, men grundidén i feminism är svår att inte omfamna om man står för jämställdhet. Har man sagt att man är för jämställdhet så är man redan på kroken i det feministiska projektet så att säga.”*

Frågor som är aktuella inom feminismen i dag är löneskillnaden mellan män och kvinnor, en sned könsfördelning i bolagsstyrelser och på chefspositioner, arbetsfördelningen i hemmet, kvinnors överrepresentation i deltidsarbete och sexuella övergrepp.

På frågan om vilka inriktningar som finns inom feminismen svarar Lena Gemzöe: *”Feminismen i dag är ett resultat av historiska inriktningar som liberalfeminism, den socialistiska feminismen och radikalfeminism. Det som har hänt nu är att feminismen framförallt har fått en stark pluralistisk och intersektionell karaktär, det vill säga att man har en inkluderande feminism där man också tar in hbtq-rörelsens identitetspolitiska kamp och en kamp mot rasism. Det som vi ursprungligen brukar kalla för liberalfeminism, det vill säga idén om att kvinnor ska ha lika och fria rättigheter som män, är fortfarande jätteviktig, inte minst globalt. Den socialistiska feminismens betoning av en rättvis värdering av kvinnors arbete är ständigt aktuell. Radikalfeministisk analys ligger till*

grund för mycket av arbetet för kvinnors sexuella rättigheter. Kamperna som fördes förr lever absolut kvar i dag, men vi kanske inte tänker på det som inriktningar inom feminism.”

Under rubriken ”Feminism eller folkdomstol?” skriver journalisten Kristina Lindh om Instagramfeminismen, som hon kallar den fjärde vågens feminism. (SvD 2019-03-10). -”Yuval Noah Harari, professorn från Jerusalem som med ’Sapiens’ fängslat den populärhistorietörstande världspubliken, satt nu i en intervjuoffa högst upp i förlagshuset på Valhallavägen. Det var förmiddag den 20 mars 2015 och en sällsynt total solförmörkelse var i antågande. Vi gick ut på balkongen för att titta. I väntan på månens skugga lade jag i högsta pretentiösa växel: Vad kommer vara den dominerande berättelsen om vår tid? Svaret kom snabbt. - Feminismens globala frambrytande.”

Lindh har naturligtvis Metoo-rörelsen i fokus, en rörelse som sände chockvågor genom samhällskroppen under förra året, vilket rörde upp många olika känslor. Men det är ingen tvekan om att Metoo, trots vissa överreaktioner, har lyft ett lock och blottat en osund, omoralisk manskultur, något vi har all anledning att erkänna.

Kristina Lindh intervjuar flera av Metoo-rörelsens företrädare och skriver: ”Metoo och Instagramfeminismen tar kvinnofrågorna till nya stora grupper. Samtidigt pågår en feministisk backlash, med framväxande nykonservatism och högerpopulism. - Inte på sex decennier har kvinnor och män stått så långt ifrån varandra politiskt som de gör i dag. Detta säger Henrik Ekengren Oscarsson, professor i statsvetenskap. Och han fortsätter, - Kommer män och kvinnor att fortsätta glida isär ideologiskt? Frågan är något felställd, menar han. Den bärande faktorn för gapet är nämligen inte kön utan utbildning. Tjejer har gått om killar i utbildningsnivå.”

En judisk feministrörelse

Det ovan beskrivna kan man kalla för den sekulära individualistiska feminismen som får sina uttrycksformer på olika sätt. Den feminismen, som har könskampen som förtecken, är uppenbarligen starkt hotad i dagens svenska samhälle, enligt statsvetaren Henrik Ekengren Oscarsson. Men just nu pågår det en feministisk rörelse som har helt andra förtecken och som relaterar till judiska högtider och judisk tro.

Det är en stark världsvid bönerörelse bland judiska kvinnor som fokuserar på försoning. Tisdagen den 26 februari 2019 kunde man räkna till över 20 000 judiska kvinnor som möttes på över 100 olika platser runtom i världen för att dansa, sjunga och be för att påskynda den messianska tiden. Mötena kallas Försoningssamlingar. När uppropet till kvinnornas bönemöten gick ut spreds sig nyheten även till icke judar vilket resulterat i att även många kristna kvinnor slöt upp i dessa försoningsmöten. En kristen kvinna säger till *Breaking Israels News*: - Samlingen den 26 februari är för mig endast en startpunkt mot den fullständiga försoningen. När jag känner hur de judiska kvinnorna tar varandras händer i en stark övertygelse, förstår jag att där finns något större, något världsomspännande, något som rör sig, något som kommer att hända. Och det kommer inte att ske genom männens händer, utan genom kraften och styrkan hos Herrens hand och Hans närvaro kommer att kännas över hela världen.

Denna kvinnliga bönerörelse fokuserar på välsignelser på tre områden - ”för återsamlandet till Israel av judar i exil, för återuppbyggnaden av det Heliga Templet och återinförandet av Tempeltjänsten i Jerusalem samt för återställelsen av den judiske messias som kung, som härstammar från Kung David.”

Försoningsbönen har en viss koppling till Esters bok i Bibeln där det berättas om en obetydlig flicka, Ester, som på ett oväntat och märkligt sätt blir upphöjd till drottning vid den persiske kungens hov i mitten av 400-talet f. Kr.. På så vis kunde Ester rädda judarna från att förintas i det Persiska riket. Till minne av den misslyckade mordplanen mot judarna i Persien, som kungen Ahasveros och hans närmaste man Haman försökte genomföra, firar man den judiska högtiden Purim som i år infaller på kvällen den 20 mars. Det är inte en högtid som Gud har anbefallt, men den firas som en glädjefest för alla judar. I år sammanfaller högtiden med en superfullmåne, vilket innebär att fullmånen kommer så nära jorden som möjligt. Enligt rabbinsk tolkning är månen

symbol för Israels folk och man ser den som feminin. Detta något ovanliga fenomen i år visar att det feminina hos Guds folk lyfts fram på ett särskilt sätt, menar flera rabbiner.

Rabbi Yosef Berger säger att det finns en djup, intim koppling mellan Purim och Påsk - nämligen en glädjefylld försoning. Det blir särskilt betonat under årets Purimfest eftersom man detta år skjuter in en extra månad kallad Adar vilket är den "gladaste månaden" av alla i den hebreiska kalendern, ty det är den tid då försoningen börjar. - I år har vi alltså två glada månader och vi börjar med att fira Purim för att därefter gå direkt in i Påsken som handlar om uttåget från Egypten, säger Yosef Berger till *Breaking Israels News*. I Esters bok läser vi: "*I staden Susa jublade man och var glad. För judarna var det ljus och glädje, fröjd och ära. ... i varje stad // blev det glädje och jubel bland judarna, och de höll fest och firade högtid. ...*" (Ester 8:15-17).

Rabbi Avraham Arie Trugman ser superfullmånen vid Purim som något som symboliserar ett för-messianskt fastställande av det feminina i skapelsen. Han säger till *Breaking Israels News*: - Det är inte överraskande att den tilltagande statusen bland kvinnor runt om i världen i vår tid sammanfaller med att Israel reser sig ur årtusenden av förtryck och askan från Holocaust, då vi återvänder till vårt hemland för att skapa en stark och självständig nation! Från Tora's perspektiv är dessa två processer intimt förenade, precis som Israel också alltid är sammankopplad med månen.

Det finns en stark längtan och förväntan hos ortodoxa rabbiner, att tiden för Messias ankomst är för handen, och man hänvisar till det ena tecknet efter det andra. Dock måste vi förstå att dessa rabbiner lever i det gamla förbundet och kan inte se, än mindre erkänna, att Jesus är den Messias som det så ivrigt väntar på. Många av dem lever i samma situation som de skriftlärdade på Jesu tid. (Matt. 16:1-4). I slutet av sin tjänst sa Jesus till dem: "*Se, ert hus kommer att stå öde. Ty jag säger er: Härefter skall ni inte se mig, förrän ni säger: Välsignad är han som kommer i Herrens namn.*" Det är profetiska ord av Jesus som kan innebära att det blir väckelse bland de ortodoxa judarna innan han kommer tillbaka. Förhoppningsvis kan denna kvinnliga bönerörelse få bereda väg för en sådan väckelse. Detta i sig kanske är ett tecken i tiden!

En av initiativtagarna till kvinnornas försoningsmöten, Rikva Malka Perlman, säger: - Jag ser att många icke-judiska människor är mycket, mycket upphetsade över detta. Som en av dem vid frontlinjen känner jag att profetiorna blir besannade och alla nationer kommer närmare Tora.

De judiska kvinnornas bön och lovsång är nog ett uttryck för äkta kärlek till Tora och längtan efter att få möta Messias, David son. Men även de måste få sina andliga ögon öppnade så att de ser att Messias redan har kommit till jorden. Då kom han till Israel för att framför allt möta det judiska folket. Då fullbordade Jesus försoningen mellan Gud och människan genom sin död på korset. (Jes. 53:4-7), (2 Kor. 5:19). Hur som helst kan denna bönerörelse få medverka till att både judar och hedningar uppmärksammar Jesu snara återkomst.

En biblisk feminin rörelse

Detta leder oss till en "feminin rörelse" som löper som en kärlekens gyllene tråd genom Bibeln och frälsningshistorien. När vi läser om hur Gud skapar människorna så gör Han det för att ha gemenskap med dem. (1 Mos. 2:8, 15; 3:8). Gud skapar dem olika men vill att det ska råda likställdhet och samarbete mellan mannen och kvinnan. (1 Mos. 2:18, 21-24). Även efter syndafallet, då Gud kallat ut en särskilt folk, hebréerna, lovar Han att ha gemenskap med dem. (3 Mos. 26:11-13). Denna intima gemenskap uttrycks genom en förbundsrelation, dels mellan Gud och Hans folk, dels mellan en man och en kvinna i den gemenskapsform vi kallar äktenskap. (Ef. 5:22f.). I båda dessa relationer står mötet mellan bruden och brudgummen i fokus. (Jes. 62:5; H.V. 4:8-12). I det nya förbundet (NT), som har Jesus som upphovsman genom hans död på korset (Luk. 22:20), är det relationen och gemenskapen mellan Jesus (brudgummen) och Församlingen (bruden) som det handlar om. (Matt. 25: 1-13). Det Jesus visar med denna profetiska beskrivning är att det blir en separation i brudförsamlingen inför hans tillkommelse, mellan dem som lever ut sin kärlek till Jesus och dem som svalnar i sin kärlek. Att bli en kristen och leva som kristen är inget mindre än att leva i en andlig kärleksrelation med Jesus. Äktenskapet, kärleksrelationen mellan man och kvinna, är en bild på relationen mellan brudförsamlingen och Kristus. (Ef. 5:31, 32). Men här är det inte könen som är i fokus utan det är den inre människans liv där manligt och kvinnligt kompletterar

varandra. Om vi fullt ut bejakar detta faktum, när det gäller äktenskapet, skulle kvinnor och män må mycket bättre, barnen skulle uppleva större trygghet, skilsmässorna minska drastiskt, och även aborterna skulle bli färre. Ja, även de moderna, flummiga genusteorierna skulle vissna som trädens blad på hösten.

Intressant att se hur händelserna i Esters bok, och därmed till den judiska högtiden Purim, kan vara en profetisk förebild till den andliga relationen mellan Församlingen och Kristus. Ester blir uttagen till att med stor omsorg förberedas för att så småningom kallas till kungens hov och bli upphöjd till drottning. (Ester 2:8-18). Om det är vad Purim handlar om så låt oss under fasteperioden fram till Påsk förnya vår överlåtelse i trohet till Jesus, till vår make, maka, till våra barn och våra närstående. *"Och Anden och bruden säger: Kom!"* (Upp. 22:17).

Claes-Göran Bergstrand. 2019-03-15.